

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Боровской облыстық санаторлық мектеп- интернаты»
КММ

Мирашұлы Нұрболат
10 сынып

АБАЙ МҰРАСЫНЫҢ ТАНЫМДЫҚ – ТАҒЫЛЫМДЫҚ МӘНІ

Секция: қазақ тілі мен әдебиеті
Жетекші: Есетова А.К.

Өмірлік ұстанымым:

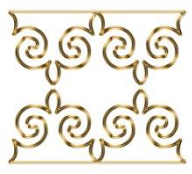
“Адамзаттың бәрін
сүй, бауырым деп ...”

Абай

Тақырыптың өзектілігі:

- Бүгінгі таңда оқу- тәрбие үрдісінде Абай шығармаларын оқыту мен пайымдау - қоғамдық тұрғыдан алғанда аса қажеттілік болып отыр. Қоғамдағы келеңсіз оқиғалардың орын алып жатқандығы- әлі де болса, Хакім Абайдың тәрбие мен оқыту саласындағы көзқарастары мен пікірлері жас ұрпаққа оқыту дәрежесінің жеткіліксіздігі айқын сезіледі. Осы қайшылықтарды ескере отырып, атамыздың бүгінгі күннің кезек күттірмес мәселелерін шешу үшін аталған зерттеу жұмысымды назарларыңызға ұсынбақпын.
-
-

Мақсаты:

- Ұлы ақын мұрасы арқылы, оның Толық адам туралы тағылымы негізінде оқушыларға Адамды сүю, оны құрметтеу, биік адамгершілік, елжандылық, имандылық, ізгілікті үлгі ету.

Міндеттері:

- Абай әлеміне бойлау, оқу, талдау.
 - Жас ұрпаққа ақын шығармашылығы мен Толық адам туралы ұстанымдарын таныстыру.
-
-

АБАЙ ҒЫЛЫМИ ЖАҢАЛЫҒЫ:

- Абай өлеңдерін оқу- тәрбие үрдісінде тиімді пайдалану.
- Ұрпақты Абай үлгісінде тәрбиелеу – ізгілікке, имандылыққа, адамдыққа, биік адамгершілікке бастайтын жол екендігін дәлелдеу.

Жұмыстың теориялық және практикалық маңызы:

- Жалпы орта білім беретін мектептерде қазақ әдебиетін тереңдетіп оқытатын сыныптарда қосымша материал ретінде пайдалануға болады

Зерттеу нысаны:

- “Толық адам” қағидатының ұлттық педагогикада “Сегіз қырлы, бір сырлы” ұрпақ тәрбиесімен үндесуі.
- Төл өлеңдері;
- Қара сөздері(ғақлиялары);
- Аудармалары;

Күтілетін нәтиже:

- Білім сапалары артады
 - Дүниетанымдары жетілген тұлғалық қасиеттері дамиды.
 - Толық адамды үлгі тұтады, оған ұқсағылары келеді, алдарына мақсат қояды.
 - Адамды құрметтеу, оны бағалау сезімдері артады.
-
-

Абай – ақын, жазушы, қоғам қайраткері

Ұлы ақын

Философ

Абай

Композитор

Ағартушы

Арғы тегі:

Құнанбай (4 әйелі болған)
Күңке Ұлжан Айғыз Нұрғаным

Құдайберді

Тәңірберді

Халиулла

Ұрпак

Ибраһим

Ысмағұл

жоқ

(Абай)

Ысқақ

Оспан

Абай 3 әйел алған:
7 ұл, 3 қыз сүйген.

Ділдә

Ақылбай
Әбдірахман
Күлбадан(қ)
Әкімбай
Мағауия
Райхан(қ)

Әйгерім

Тұрағұл
Мекайыл
Ізқайыл
Кенже(қ)

Еркежан

Ұрпақ
жоқ

Абай мұрасын зерттеушілер.

Ж. Аймауытов

Ә. Бөкейхан

А. Байтұрсынов

Ш. Құдабердиев

М. Жұмабаев

С. Торайғыров

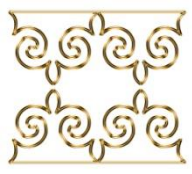

Толық
Адам
кім?

Ұрпақ
тәрбиесі.

Әбіш
кім?

Мен
кіммін?

1. "Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқым сергек" 1886

2. "Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман"

3. "Қалың елім, қазағым, қайран жұртым"

4. "Байлар жүр жиған малын жорғалатып"

5. "Көңілім қайтты достан да дұшпаннан да"

6. "Бай секілді" (1890) 7. 2,3,11,24 қара сөздері

Абай шығармаларының тәрбиелік мәні:

1. Білім- ғылымға қатысты ақыл- ой тәрбиесі

- “Жасымда ғылым бар деп ескермедім”
- “Ғылым таппай мақтанба”
- “Интернатта оқып жүр”

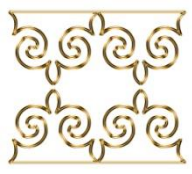
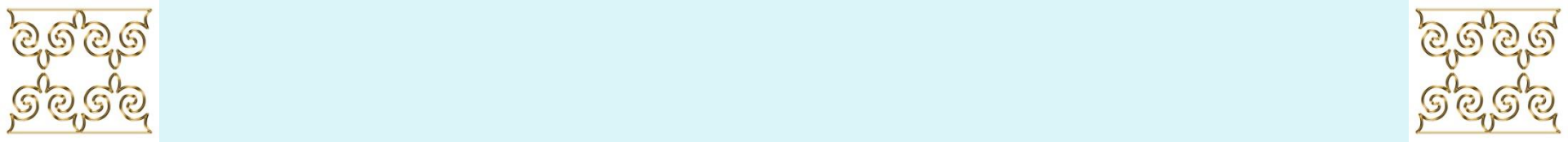

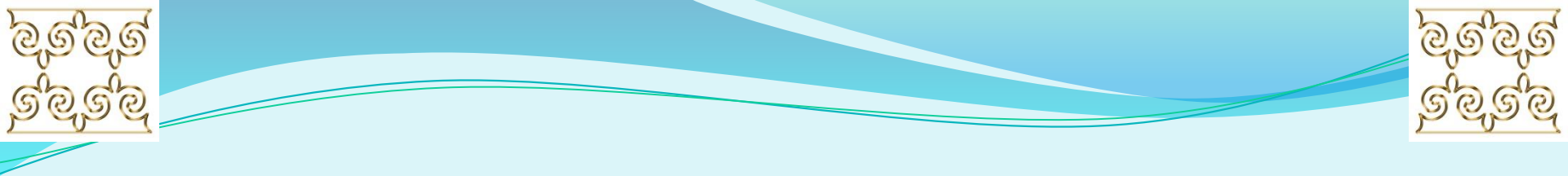
2. Адамгершілік тәрбиесі

- «Қартайдық, қайғы ойладық ұйқы сергек»,
- «Қартайдық, қайрат қайтты , ұлғайды арман »,
- «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат»,
- «Өлең- сөздің патшасы, сөз сарасы.»,
- «Адамның кейбір кездері»
- 7.13.17.19 қара сөздерінде сипатталған.

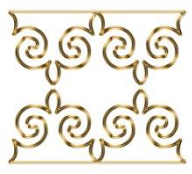

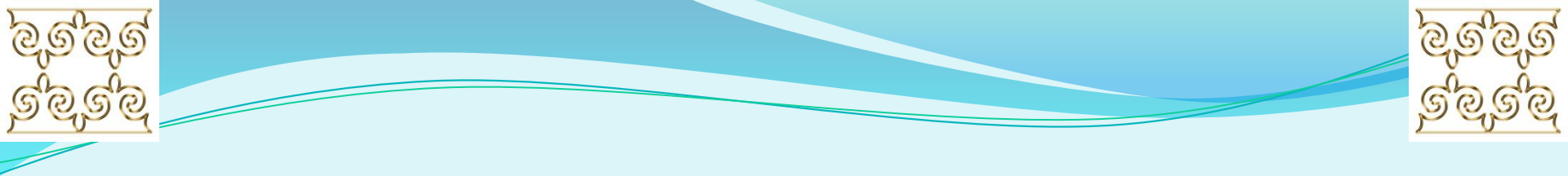
3. Эстетикалық тәрбие

- «Жүрегім нені сезесің?»,
 - «Не іздейсің көңілім, не іздейсің ?»,
 - «Жүрегім, ойбай, соқпа, енді»,
 - «Көзімнің қарасы»,
 - «Сегіз аяқ»
-
-

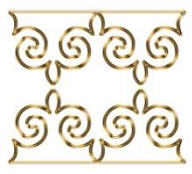
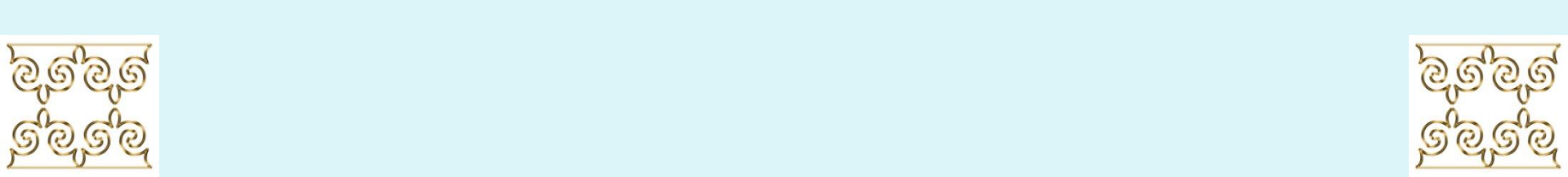

4. Еңбек, экология тәрбиелері

- «Сабырсыз, арсыз, еріншек»,
 - «Шегіртке мен құмырсқа »,
 - «Желсіз түнде жарық ай»,
 - «Күз»,
 - «Жаз»,
 - «Жазғытұры»
 - «Қыс» өлеңдері
 - 2,6 қара сөздерінде көрінеді.
-
-

5. Отбасы тәрбиесі

- Тұтқындағы батыр»,
 - «Туғызатын ата- ана жоқ»
 - «Адамның кейбір кездері»
 - «Кешегі Оспан ағасы »
 - «Кешегі өткен ер Әбіш»
 - «Ата- анаға көз қуаныш»
-
-

“...Абай үні, Абай тынысы, халық үні”.

7- шумақ

Еңбек қылсаң ерінбей,

Тояды қарның тіленбей.

2- шумақ

Қиналма бекер тіл мен жақ,
Көңілсіз құлақ ойға олақ.

3- шумақ

Бойда қайрат, ойда көз,
Болмаған соң айтпа сөз.

“Сегіз аяқ”
өлеңіндегі
даналық.

8- шумақ

Бірінді қазақ, бірін дос,
Көрмесен істің бәрі бос.

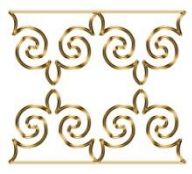
10 -шумақ

Тамағы тоқтық,

Жұмысы жоқтық,
Аздырар адам баласын

13- шумақ

Мақсұт-алыс
Өмір -шақ.

“Абайды таныту арқылы
біз Қазақстанды әлемге танытамыз.
Абай әрқашан біздің
ұлттық ұранымыз болуы тиіс”...

(Н.Ә.Назарбаев)

